

Kodeks Etyki Pracowników Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

Preambuła

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej swoje dziedzictwo wywodzi z tradycji założonego przez Marię Grzegorzewską w 1922 roku Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej. Podczas stuletniego funkcjonowania Uczelnia jest miejscem poszukiwania prawdy, przekazywania wiedzy i pielęgnowania kultury. Wypełniając te nadrzędne ramy oraz uwzględniając rodzaj zaspokajanych potrzeb społecznych, funkcjonowanie naszej Uczelni należy traktować w kategoriach posłannictwa.

Misją Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, zgodnie z przesłaniem patronki Uczelni „nie ma kaleki – jest człowiek”¹, jest przygotowanie pedagogów specjalnych, nauczycieli i innych specjalistów pracujących na rzecz osób wymagających wsparcia w duchu poszanowania ich ludzkich i obywatelskich praw, zrozumienia i akceptacji dla odmienności, traktowania niepełnosprawności jako niezbywalnego elementu ludzkiej kondycji oraz włączania osób z niepełnosprawnością w życie społeczeństwa na zasadzie równoprawnych obywateli.

W podobnym duchu tolerancji i sprzeciwu wobec wszelkich form dyskryminacji kształceni są i będą wszyscy studenci naszej Uczelni, przygotowujący się do zawodów określanych mianem zawodów zaufania społecznego. Intencją APS jest wykształcenie światłych i twórczych profesjonalistów, dbających zarówno o rozwijanie własnej osobowości, zamiłowań naukowych i zawodowych umiejętności praktycznych, jak i troszczących się o wszechstronny rozwój osób i środowisk, na rzecz których będą pracować. Akademia jako wspólnota studentów, doktorantów, absolwentów i pracowników dostarcza wzorce dobrych obyczajów w życiu akademickim i publicznym, a jej absolwenci spełniają wysokie standardy etyczne.

Uczelnia pełni również służebną rolę wobec środowiska lokalnego, poszerzając systematycznie wachlarz usług edukacyjnych i terapeutycznych, oferowanych zarówno przez nauczycieli akademickich, jak i studentów – wolontariuszy.

Za skrótem APS kryje się wieloletnia tradycja w realizacji ważnych dla naszej misji wartości, które dzisiaj możemy odczytać jako:

A – akceptacja,

P – partycypacja,

S – solidarność społeczna.

Przy tworzeniu Kodeksu Etyki Pracowników posiłkowano się wyżej określoną misją Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej oraz dokumentami funkcjonującymi w przestrzeni akademickiej.

¹ M. Grzegorzewska (1967). Przemówienie na zakończenie roku akademickiego 1965/66 wygłoszone 24 VI 1966 w Instytucie Pedagogiki Specjalnej. Szkoła Specjalna, T. XXVIII, nr 3. (s. 200–201).

Rozdział I

ZASADY ETYCZNE

§ 1

Wprowadzenie

1. Kodeks Etyki Pracowników Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej (dalej: „Akademia”, „Uczelnia”) stanowi zestawienie norm etycznych, jakimi powinien się kierować pracownik Akademii.
2. Przy formułowaniu zasad etycznych w Kodeksie Etyki Pracowników kierowano się w szczególności następującymi wartościami: szacunek dla każdego człowieka, godność osobowa, odpowiedzialność, uczciwość, sprawiedliwość, prawda, twórczość, wolność nauki, profesjonalizm, traktowanie Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej jako dobra wspólnego.
3. Kodeks Etyki Pracowników wyznacza standardy zachowań etycznych, określających sposób postępowania i zachowania pracowników Akademii.
4. Stosowanie przez pracowników zasad etycznych określonych w Kodeksie Etyki Pracowników przyczynia się do realizacji celów i zadań Uczelni w sposób zgodny z prawem, efektywny i terminowy, zapewnia przestrzeganie i promowanie zasad etycznego postępowania oraz przyczynia się do praworządnego działania pracowników Akademii oraz życzliwego odnoszenia się do wszystkich członków społeczności akademickiej.

§ 2

Ogólne zasady etyczne

Opierając się na zadeklarowanych wartościach, pracownicy Akademii kierują się następującymi zasadami etycznymi:

- 1) Poszanowanie prawa oraz powszechnie przyjętych i obowiązujących zasad etycznych opartych na równym traktowaniu praw, godności i wolności wszystkich członków społeczności Akademii i osób spoza Akademii oraz zachowanie godne miana pracownika naukowego lub pracownika Akademii.
- 2) Sprawiedliwe postępowanie oraz okazywanie życzliwości poprzez gotowość do efektywnej pomocy wszystkim członkom społeczności Akademii.
- 3) Lojalność wobec Akademii, obrona jej dobrego imienia.
- 4) Odpowiedzialne respektowanie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w trosce o zdrowie i życie członków społeczności Akademii.
- 5) Szacunek dla zasobów intelektualnych i materialnych Akademii, zbiorów bibliotecznych, infrastruktury, dbałość o urządzenia i oszczędzanie energii.
- 6) Przeciwwstawianie się patologiom w sferze stosunków międzyludzkich na różnych polach życia Akademii, w szczególności:
 - a. dyskryminacji osób i grup m.in. ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, narodowość, przekonania polityczne,

- przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię, orientację seksualną;
- b. mobbingowi, poniżaniu członków społeczności Akademii;
 - c. lekceważeniu prawa i powszechnie przyjętych i obowiązujących zasad etycznych oraz etyki zawodowej, w tym zachowań korupcyjnych i świadczących o konflikcie interesów;
 - d. wykorzystywaniu dobrego imienia Akademii i jej zasobów w realizacji zadań i prac zleconych dla innych podmiotów, zwłaszcza podmiotów konkurencyjnych.
- 7) Sprzeciwianie się naruszaniu ogólnych i zawodowych zasad etyki w środowisku akademickim.
- 8) Troska o dobry klimat moralny w stosunkach wewnętrznych Akademii spoczywa na wszystkich pracownikach, w szczególności na osobach pełniących funkcje kierownicze.

§ 3

Zasady etyczne nauczycieli akademickich

1. Nauczyciele akademicy, jako pracownicy badawczy (bez względu na podstawę zatrudnienia), kierują się następującymi zasadami etycznymi:
- 1) Kierowanie się prawdą naukową, krytyczną racjonalną dociekliwością, obiektywizmem, rzetelnością, bezstronnością w badaniach naukowych, ich ogłaszaniu i popularyzowaniu.
 - 2) Odpowiedzialność naukowa zarówno w prowadzeniu badań, jak i ich upowszechnianiu.
 - 3) Prowadzenie badań naukowych z poszanowaniem godności osób badanych.
 - 4) Stała troska o własny rozwój naukowy, doskonalenie i aktualizację swej wiedzy, warsztatu metodologicznego, publikowanie dorobku, informowanie o rozpowszechnianiu swych badań i osiągnięć.
 - 5) Poszanowanie i obrona wolności nauki w jej dążeniu do prawdy i służbie społeczeństwu.
 - 6) Kształcenie młodej generacji badaczy naukowych z uwzględnieniem ich prawa do rozwoju naukowego, uczestnictwa w szeroko pojętej wymianie międzynarodowej.
 - 7) Rzetelne i uczciwe recenzowanie projektów badawczych i dorobku naukowego innych badaczy z zachowaniem zasad krytycyzmu naukowego i unikania konfliktu interesów.
 - 8) Okazywanie szacunku dla dorobku naukowego koleżanek i kolegów oraz poszanowanie ich godności osobistej.
 - 9) Przestrzeganie przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz przepisów o własności przemysłowej.
 - 10) Sprzeciwianie się patologiom polegającym w szczególności na:
 - a. autoplagiacie lub plagiacie koncepcyjnym, nieuczciwym przyswajaniu sobie dorobku partnerów powstałego w pracach zespołowych;
 - b. nierzetelnych, stronniczych recenzjach wydawniczych oraz awansowych;

- c. nadużywaniu stopni i tytułów naukowych, a także narażania dobrego imienia Akademii w celu głoszenia subiektywnych przekonań ideologicznych.

11) Przeciwwstawianie się możliwym nieprawidłowościom w sferze stosunków międzyludzkich na różnych polach życia Akademii, w szczególności nierzetelności i nieuczciwości w prowadzeniu badań, ich publikowaniu, zawłaszczaniu cudzego dorobku, popełnianiu plagiatu, fałszowaniu dokumentacji naukowej.

2. Nauczyciele akademicy, jako pracownicy dydaktyczni (bez względu na podstawę zatrudnienia), kierują się następującymi zasadami etycznymi:

- 1) Upowszechnianie w nauczaniu prawdy naukowej i sprawdzonych metod dochodzenia do niej – uczenie krytycyzmu naukowego, przyjmowania tylko twierdzeń uzasadnionych, otwarcia na krytykę i dyskusję, samodzielnego myślenia i odwagi w wypowiedaniu swoich poglądów naukowych.
- 2) Odnoszenie się z szacunkiem do studentów - sprawiedliwe ocenianie ich wiedzy, umiejętności, wspieranie zachowań koleżeńskich i prospołecznych, okazywanie życzliwości i unikanie jakiegokolwiek dyskryminacji, udzielanie należynej pomocy w sytuacjach jej wymagających.
- 3) Okazywanie szacunku wobec każdego człowieka w przestrzeni edukacyjnej, zwłaszcza w edukacji z zakresu nauk klinicznych przez dawanie przykładu poszanowania godności człowieka dzięki trosce o dobro pacjenta, jego zdrowie, życie i łagodzenie cierpienia, przyczynianie się do zaspakajania jego potrzeb fizycznych, psychicznych, społecznych i duchowych.
- 4) Dbanie o doskonalenie warsztatu dydaktycznego i metod oceny jego efektów.
- 5) Poszanowanie prawa do prywatności studenta w zakresie wiedzy, jaką pracownik posiadał o nim w toku nauczania.
- 6) Przestrzeganie terminów konsultacji, sprawdzania prac i wystawiania ocen oraz ich właściwego uzasadniania.
- 7) Przeciwwstawianie się patologiom w dydaktyce i wychowaniu polegającym w szczególności na:
 - a. spoufalaniu się, wchodzeniu w kontakty intymne, wyróżnianiu studentów z powodów pozamerytorycznych;
 - b. udzielaniu korepetycji własnym studentom, pobieraniu wynagrodzenia za pomoc w pisaniu prac okresowych lub dyplomowych;
 - c. poniżaniu studentów, nieposzanowaniu ich czasu;
 - d. wykorzystywaniu studentów do prac i świadczeń nie związanych z procesem dydaktycznym;
 - e. fałszowaniu dokumentacji dydaktycznej.

§ 4

Zasady etyczne pracowników administracyjnych

Pracownicy administracyjni, tj. pracownicy niebędący nauczycielami akademickimi, stażyści, praktykanci i inni pracownicy działający na rzecz Akademii (np. osoby zatrudniane w ramach umów cywilno-prawnych, kontraktów), kierują się następującymi zasadami etycznymi:

- 1) Zasadą praworządności - pracownik administracyjny mając na względzie interes publiczny, wykonuje swoje obowiązki ze szczególną starannością, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, stosuje się do uregulowań określonych w wewnętrznych i zewnętrznych aktach prawnych.
- 2) Zasadą uczciwości i rzetelności - pracownik administracyjny dba o dobro wspólnoty uczelnianej oraz poszczególnych jej członków, buduje pozytywny wizerunek Uczelni. Pracownik podczas wykonywania swoich obowiązków jest bezstronny, równo traktuje wszystkich członków społeczności akademickiej, z poszanowaniem ich prawa do prywatności i godności, nie ulegając naciskom, nie podejmuje prac ani zajęć kolidujących z obowiązkami służbowymi.
- 3) Zasadą jawności (przejrzystości) - pracownik administracyjny, zwłaszcza gospodarujący środkami publicznymi, dokonuje czynności w sposób jawny oraz zgodny z przyjętymi standardami, a uzyskane informacje o charakterze publicznym udostępnia w stosownym zakresie, z wyłączeniem informacji chronionych przepisami prawa, dba o zachowanie przejrzystości w relacjach ze współpracownikami.
- 4) Zasadą profesjonalizmu - pracownik administracyjny wykonuje zadania sumiennie i sprawnie, wykorzystując posiadaną wiedzę i doświadczenie, podnosi swoje kwalifikacje zawodowe, dzieli się swoją wiedzą ze współpracownikami, zaznajamia się z aktami prawnymi niezbędnymi do realizacji zadań.
- 5) Zasadą obiektywizmu i bezstronności - pracownik administracyjny zachowuje obiektywizm i bezstronność przy gromadzeniu, ocenie i przekazywaniu informacji.
- 6) Zasadą współodpowiedzialności za działania – to znaczy, że pracownik administracyjny nie uchyla się od podejmowania trudnych decyzji oraz wynikających z nich konsekwencji. Odpowiada za efekty swojej pracy – wszelkie działania, a w szczególności decyzje rodzące skutki finansowe i społeczne, muszą być podejmowane z pełną świadomością konsekwencji, jakie przyniosą lub mogą przynieść. Pracownik opiera relacje służbowe opiera na współpracy, koleżeństwie, wzajemnym szacunku oraz pomocy.
- 7) Zasadą godnej reprezentacji Uczelni, uprzejmości i kultury osobistej - każdy pracownik reprezentuje Uczelnię, a jego postawa wpływa na jej wizerunek. W związku z tym pracownik winien zachowywać się godnie zarówno w miejscu pracy, jak i poza nim, a swoją postawą nie naruszać porządku prawnego w sposób powodujący obniżenie autorytetu i wiarygodności Akademii. Zachowanie pracownika winno być odpowiedzialne, uprzejme i kulturalne.
- 8) Zasadą lojalności - pracownik administracyjny jest lojalny wobec Uczelni i przełożonych oraz akceptuje zgodne z prawem i zasadami etyki, cele uczelni i zadania zlecone przez przełożonego. Pracownik nie przekazuje na zewnątrz Uczelni informacji uzyskanych w trakcie wykonywania pracy bez odpowiedniego upoważnienia do udzielania informacji publicznej.
- 9) Zasadą ochrony zasobów i danych – to znaczy, że pracownik administracyjny wykazuje dbałość o mienie, w tym majątek i środki publiczne, należące do Uczelni, zarówno pozostające w jego bezpośredniej dyspozycji, jak również innych pracowników oraz ogólnodostępne, poprzez podejmowanie wszelkich dostępnych działań mających na celu jego racjonalne wykorzystanie oraz zabezpieczenie przed zniszczeniem lub

marnotrawieniem. Pracownik stosuje się do uregulowań prawnych określających zasady ochrony danych osobowych.

- 10) Zasada niedyskryminowania i przeciwdziałania mobbingowi - pracownik administracyjny podczas wykonywania swoich obowiązków jest bezstronny, równo traktuje wszystkich członków społeczności Akademii, z poszanowaniem ich prawa do prywatności i godności. Pracownik powstrzyma się od nierównego traktowania klientów Uczelni i członków społeczności Akademii w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną. Reaguje na przejawy mobbingu i dyskryminacji.

§ 5

Zasady etyczne pracowników pełniących funkcje kierownicze w Akademii

Kierownicy jednostek organizacyjnych i jednostek administracji oraz bezpośredni przełożeni pracowników kierują się następującymi zasadami etycznymi:

- 1) etyczne przywództwo polegające na przestrzeganiu norm etycznych oraz prawa;
- 2) troska o właściwy klimat moralny, w szczególności troska o przyjazną atmosferę pracy, sprzyjającą dzieleniu się wiedzą, budowaniu współpracy oraz dbaniu o przestrzeganie zasad *fair play*;
- 3) przeciwdziałanie patologiom w sferze stosunków międzyludzkich, w szczególności zachowaniom mającym cechy mobbingu i dyskryminacji, w tym poprzez reagowanie na ich przejawy.

II Rozdział

§ 6

Stosowanie zasad

1. Zasady wymienione w Kodeksie Etyki Pracowników nie stanowią katalogu zamkniętego.
2. Rektor i podległe władze Akademii zobowiązują pracowników Akademii do zapoznania się z treścią Kodeksu Etyki Pracowników celem przyjęcia do wiadomości i stosowania.
3. Tekst Kodeksu Etyki Pracowników udostępniony zostanie pracownikom Akademii w sposób pozwalający na zapoznanie się z jego treścią, w szczególności poprzez zamieszczenie na stronie internetowej APS.
4. Okresowe analizy oceny przestrzegania zasad określonych w Kodeksie Etyki Pracowników powinny stać się dobrą praktyką w Akademii.
5. Ocena przestrzegania zasad określonych w Kodeksie Etyki Pracowników przez pracownika Akademii będzie brana pod uwagę w procesie rozstrzygania spraw dyscyplinarnych.
6. Zasady określone w Kodeksie Etyki Pracowników nie wkraczają w zakres innych specjalistycznych kodyfikacji etycznych w naukach empirycznych, w badaniach społecznych i innych rolach specjalnych pełnionych przez badaczy i nauczycieli akademickich.